

การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น “รัก(ษ์)บางเสาชอง” เพื่อเสริมสร้างความรู้และเจตคติรักท้องถิ่น
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อำเภอบางเสาชอง จังหวัดสมุทรปราการ
The Local Curriculum Development “Love Bangsaothong” to enhance
Knowledge and Attitude Local for Matthayom 1 students
in Bangsaothong District, Samut Prakan Province

วุฒิปงษ์ ทองก้อน (Asst. Prof. Dr. Wuthipong Thongkon)¹

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

Faculty of Liberal Arts

E-Mail: wuthipong.thong@gmail.com

ปทุมมา บำเพ็ญทาน (Patumma Bumpentan)²

อาจารย์ประจำคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

Faculty of communication Arts

E-Mail: patumma96@gmail.com

รัตนา ทิมเมือง (Asst. Prof. Ratana Timmuang)³

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

Faculty of communication Arts

E-Mail: rattanatmm@gmail.com

Received: January 01, 2023 Revised: February 02, 2023 Accepted: June 25, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น “รัก(ษ์)บางเสาชอง” เพื่อเสริมสร้างความรู้และเจตคติรักท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อำเภอบางเสาชอง จังหวัดสมุทรปราการ โดยมีขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร 4 ขั้นตอนคือ 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) การสร้างหลักสูตร 3) การทดลองใช้หลักสูตร 4) การประเมินและปรับปรุงหลักสูตร ผลการวิจัยปรากฏผลดังนี้

1) ขั้นศึกษาข้อมูลพื้นฐาน เป็นการสำรวจและสอบถามความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรเพื่อนำข้อมูลมากำหนดแนวทางพัฒนาหลักสูตร โดยพบว่า หลักสูตรที่สร้างขึ้นต้องเน้นการเรียนรู้เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญา และประเพณี ผ่าน

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

² อาจารย์ประจำคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนได้มีความรู้ และเกิดเจตคติที่ดีต่อท้องถิ่น อันเป็นส่วนหนึ่งในการอนุรักษ์วัฒนธรรมให้คงอยู่ในท้องถิ่นบางเสาชง

2) การสร้างหลักสูตรเขียนโครงร่างหลักสูตรให้สอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากชั้นศึกษาข้อมูลพื้นฐานได้องค์ประกอบของหลักสูตร ประกอบด้วย ความสำคัญ วิสัยทัศน์ หลักการ จุดหมาย สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ โครงสร้างของหลักสูตร วิธีการจัดการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งได้จัดทำคำอธิบายรายวิชา และแผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 5 หน่วยการเรียนรู้ รวมทั้งสิ้น 20 ชั่วโมง จากนั้นนำโครงร่างหลักสูตรไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน พิจารณาประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้อง ซึ่งผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบของโครงร่างหลักสูตร ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่า $\bar{x} = 4.67$ ผลการประเมินความสอดคล้องของโครงร่างหลักสูตรค่าดัชนีความสอดคล้องในภาพรวมอยู่ที่ 0.99 แสดงว่าโครงร่างของหลักสูตรมีความสอดคล้องกันในทุกประเด็น

3) การทดลองใช้หลักสูตร ทดลองการใช้หลักสูตรท้องถิ่นรายวิชารัก(ษ์) บางเสาชง กับกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนโรงเรียนวัดหัวคู้ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 27 คน จำนวน 20 ชั่วโมง โดยใช้รูปแบบการทดลองแบบกลุ่มเดียว ทำการทดสอบก่อนและหลัง (one -Group pretest -posttest Design) วิเคราะห์ข้อมูลโดยการทดสอบค่า t- test แบบ Dependent พบว่า นักเรียนมีคะแนนวัดความรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 และผลการเปรียบเทียบเจตคติต่อท้องถิ่นของนักเรียนที่เรียนด้วยหลักสูตรพบว่า หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

4) การประเมินและปรับปรุงหลักสูตร จากผลการทดลองใช้หลักสูตร นักเรียนมีความเห็นต่อการดำเนินการหลักสูตร โดยภาพรวมในระดับมาก ($\bar{x} = 4.18$) และผู้วิจัยได้ปรับปรุงจัดทำเป็นหลักสูตร และคู่มือการใช้หลักสูตรฉบับสมบูรณ์

คำสำคัญ: หลักสูตรท้องถิ่น การพัฒนาหลักสูตร เจตคติรักท้องถิ่น บางเสาชง

Abstract

The main purpose of this study was to develop The Local Curriculum Development “Love Bangsaothong” to enhance Knowledge and Attitude Local for Matthayom 1 students in Bangsaothong District, Samut Prakan Province which there were 4 steps of research methodology as follows:

The first step was the study of fundamental data. surveying and inquiring development’s the necessary needs to improve the curriculum in order to bring the information to determine the processing to develop the curriculum. It was found that the curriculum has to focus in arts and culture, wisdom, and tradition through a learning process to enhance knowledge and attitude to their local as part of preserving culture to remain local of Bangsaothong District.

The second step was the curriculum design. The curriculum draft was designed consist of the consequence, the vision, the principle, the goal, the competencies of learners, the character education, the course structure, the organizing study materials, the media and learning resources,

the measurement and evaluation which has provided course descriptions and lesson planning consist of 5 learning units total 20 hours. Then the curriculum draft was carefully considered by 5 experts with regard to its appropriateness and consistency. The results of the appropriateness of the components of the curriculum outline overall, it was at the highest-level was $\bar{x} = 4.67$. The results of the conformity of the curriculum outline in overall, it was 0.99 This resulted shown than the course outline is consistent in all point.

The third step was curriculum implementation. The curriculum was evaluated using the 27 Grade seven students in the 2nd Semester Academic Year 2021 from Wat Hua Koo school for 20 hours duration. It was a one - group experiment design with a pre-test and post-test. The data were analyzed by using dependent t-test. It was found that the results of the students with academic achievement after post learning were higher than pre learning at .01 statistical level of significance and the results of comparing the attitude towards locality of students studying with the curriculum found that post-learning was higher than pre - learning at .01 statistical level of significance.

The fourth step was curriculum evaluation and revision. It was found from the findings of the curriculum implementation that curriculum, the students have opinions on the course operations. overall, at a high-level ($\bar{x} = 4.18$) and the curriculum was improved and complete course manual by the researcher.

Keyword: Local Curriculum, Curriculum Development, Attitude Local, Bangsaothong

บทนำ

ตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กล่าวถึงการกำหนดหลักสูตรไว้ในมาตรา 27 และมาตรา 29 ที่ว่า มาตรา 27 กำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติการดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ในวรรคหนึ่งใน ส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ดังนั้นการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นที่มีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของบุคคลในชุมชนจะก่อให้เกิดประโยชน์ที่แท้จริงต่อท้องถิ่น และ มาตรา 29 ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบัน ศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรร ภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชน ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์พัฒนาระหว่างชุมชน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545, น. 15-16) ทั้งนี้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดหลักการที่สนองการกระจาย

อำนาจ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้เวลาและการจัดการเรียนรู้และได้กำหนดจุดหมายให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข โดยกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ประกอบด้วยองค์ความรู้ ทักษะสำคัญ และคุณลักษณะ ได้แก่ การอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และสังคมโลกอย่างสันติสุขการเป็นพลเมืองดีศรีราชาในหลักธรรมของศาสนา การเห็นคุณค่าของทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมความรักชาติและภูมิใจในความเป็นไทย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น. 4-6)

การจัดการศึกษาต้องคำนึงถึงความสอดคล้องให้สนองความต้องการตามนโยบายการศึกษาที่จำเป็น จึงมีการเปิดโอกาสให้แต่ละท้องถิ่น จัดทำรายละเอียดในส่วนที่เป็นของท้องถิ่นได้ตามเกณฑ์กระทรวงศึกษาธิการกำหนด จะเป็นประโยชน์ต่อการนำเอาความรู้ความสามารถของชาวบ้านในแต่ละท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (เสรี, 2533, น. 15) ดังที่ แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙ ได้ระบุถึงปัญหาและความท้าทายของระบบการศึกษาว่า วัฒนธรรมและวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมที่เป็นรากเหง้าของคนไทยถูกกลืนโดยวิถีชีวิตแบบใหม่จึงต้องส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นที่สอดคล้องกับบริบทพื้นที่ ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างความรัก ความภูมิใจในชุมชน และส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมของนักเรียนในการเผยแพร่ สืบสานสร้างสรรค์ค่านิยมและวัฒนธรรมที่ดีงาม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, น. 67-70)

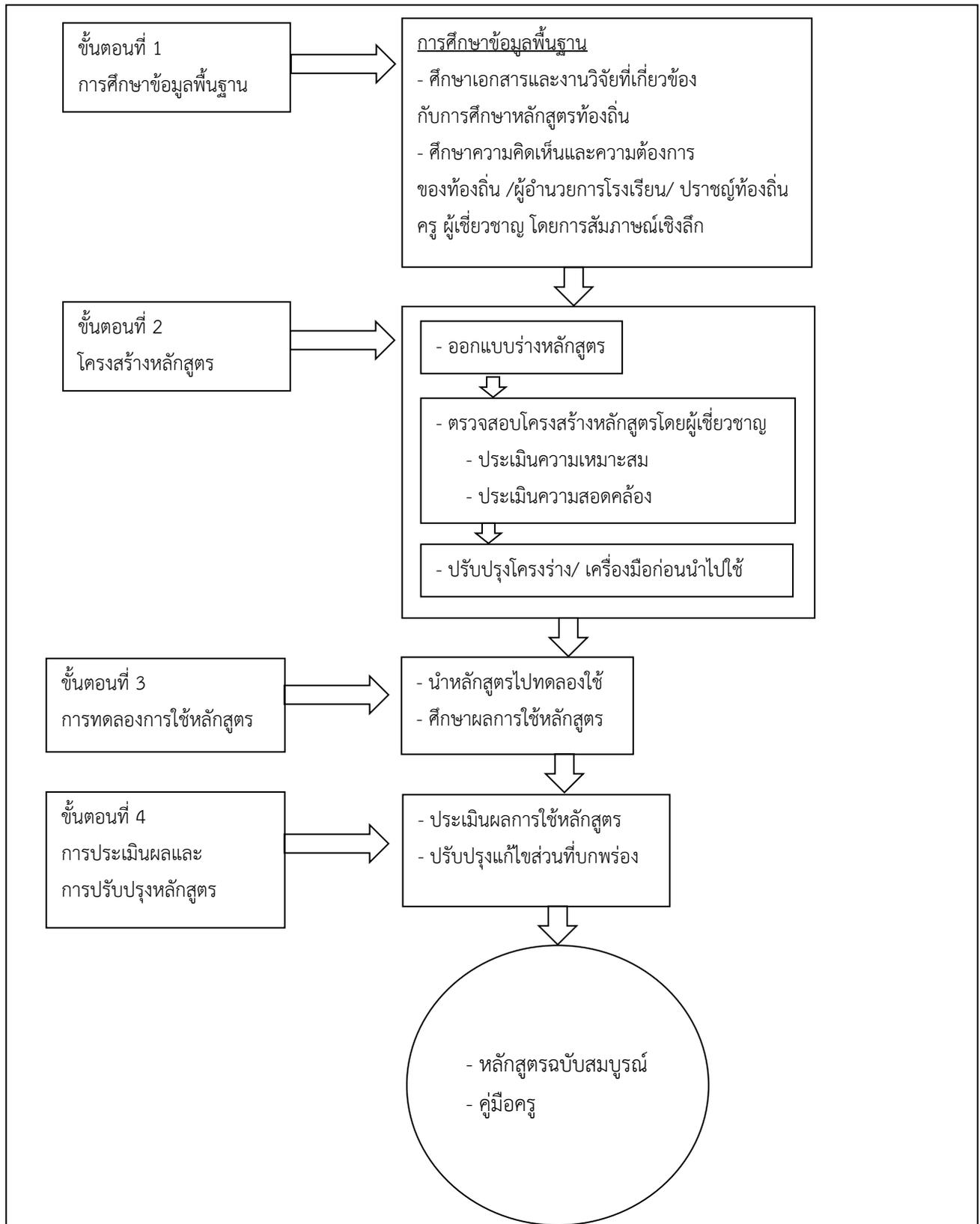
อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ เป็นอำเภอที่แยกตัวมาจากอำเภอบางพลี โดยเริ่มเป็นกิ่งอำเภอ และเป็นอำเภอตามลำดับ ซึ่ง อำเภอบางเสาธง เป็นเขตพื้นที่ที่มีทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาอันแสดงถึงอัตลักษณ์ของชุมชนท้องถิ่น ทั้งมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้และวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ มากมาย ตลอดจน เป็นเขตพื้นที่ที่มีทุนทางวัฒนธรรมอันแสดงถึงอัตลักษณ์ของชุมชนท้องถิ่น แต่พื้นที่อำเภอบางเสาธง เป็นชานเมืองในจังหวัดปริมณฑล ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ระหว่างเมืองกับชนบท ส่งผลให้วัฒนธรรมและวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมที่เป็นรากเหง้าถูกกลืนโดยวิถีชีวิตแบบใหม่ ดังนั้นเพื่อเป็นการธำรงรักษามรดกทางวัฒนธรรมที่มีอยู่ในท้องถิ่นและการพัฒนาสิ่งใหม่ที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม จึงจำเป็นต้องดำเนินการไปควบคู่กัน ด้วยการจัดการเรียนรู้แก่เยาวชนเพื่อสร้างเจตคติที่ดีและตระหนักถึงความสำคัญของวัฒนธรรมท้องถิ่น และเพื่อให้เด็กและเยาวชนสามารถเผยแพร่และสืบสานสร้างสรรค์วัฒนธรรม ตลอดจนท้องถิ่น มีจิตสำนึกรักวัฒนธรรมท้องถิ่นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น "รัก(ษ์)บางเสาธง" เพื่อเสริมสร้างความรู้และเจตคติต่อท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัย แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอนคือ 1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2. การสร้างหลักสูตร 3. การทดลองใช้หลักสูตร 4. การประเมินผลและการปรับปรุงหลักสูตร ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แสดงขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น (รักษ์)บางเสาะง

1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน การศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นดำเนินการดังนี้

1.1 การศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

1.2 การประสานงานกับโรงเรียนเป้าหมายที่ได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเป็นโรงเรียนที่มีการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในอำเภอบางเสาธง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสมุทรปราการ (สพป.) เขต 2 ซึ่งเป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

1.2 การประชุมระดมความคิดเห็นอย่างมีส่วนร่วมกับปราชญ์ท้องถิ่น ครู ผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น และผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อให้ได้แนวทางการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ

2. การสร้างหลักสูตร

2.1 การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยระยะที่ 1 เพื่อนำมาพัฒนาเป็นร่างหลักสูตรท้องถิ่น โดยจัดทำหลักสูตรและแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวนทั้งสิ้น 5 หน่วยการเรียนรู้ จำนวน 20 ชั่วโมง

2.2 การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของหลักสูตรจากผู้ทรงคุณวุฒิ และนำผลการประเมินไปปรับปรุงแก้ไขร่างหลักสูตร

3. การทดลองใช้หลักสูตร

3.1 นำหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดหัวคู อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ

3.2 ศึกษาผลการใช้หลักสูตร โดยการวัดความรู้เรื่องบางเสาธง และเจตคติต่อท้องถิ่นบางเสาธง

4. การประเมินผลและการปรับปรุงหลักสูตร

4.1 ประเมินผลการใช้หลักสูตร โดยให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบประเมินความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยหลักสูตรท้องถิ่น

4.2 จัดทำหลักสูตรฉบับสมบูรณ์ และจัดทำคู่มือครู เพื่อเป็นแนวทางการนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

การวิจัยนี้มุ่งศึกษาเพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ประชากรและ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาข้อมูลพื้นฐานการใช้หลักสูตรท้องถิ่น แนวคิด และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

ประชากร เป็นผู้อำนวยการและครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการเขต2 กลุ่มบางเสาธง ที่เป็นโรงเรียนขยายโอกาสที่มีการสอนในระดับมัธยมศึกษา จำนวน 7 โรงเรียน ประกอบด้วย ประกอบด้วย

โรงเรียนวัดบัวโรย โรงเรียนวัดมงคลนิมิตร โรงเรียนวัดเสาชิงช้า โรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ โรงเรียนวัดศรีวารีน้อย
โรงเรียนวัดจระเข้ใหญ่ และโรงเรียนวัดหัวคู้ ปีการศึกษา 2564

กลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้อำนวยการและครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 กลุ่ม
บางเสาชิง โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการเขต 2 กลุ่มบางเสาชิง ที่เป็นโรงเรียนขยายโอกาส
ที่มีการสอนในระดับมัธยมศึกษา จำนวน 7 โรงเรียน ประกอบด้วย ประกอบด้วยโรงเรียนวัดบัวโรย โรงเรียนวัดมงคล
นิมิตร โรงเรียนวัดเสาชิงช้า โรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ โรงเรียนวัดศรีวารีน้อย โรงเรียนวัดจระเข้ใหญ่ และโรงเรียนวัด
หัวคู้ ได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นผู้แทนโรงเรียนในอำเภอบางเสาชิง จำนวน รวม 45
คน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่นบางเสาชิง

ประชากรเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาสมุทรปราการเขต 2 กลุ่มบางเสาชิง ที่เป็นโรงเรียนขยายโอกาสที่มีการสอนในระดับมัธยมศึกษา
จำนวน 7 โรงเรียน ประกอบด้วย ประกอบด้วยโรงเรียนวัดบัวโรย โรงเรียนวัดมงคลนิมิตร โรงเรียนวัดเสาชิงช้า
โรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ โรงเรียนวัดศรีวารีน้อย โรงเรียนวัดจระเข้ใหญ่ และโรงเรียนวัดหัวคู้ ปีการศึกษา 2564
จำนวน 7 ห้องเรียน

กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 ซึ่งได้มาด้วยการสุ่มอย่าง
ง่าย โดยมีหน่วยการสุ่มเป็นห้องเรียน จำนวน 1 ห้องเรียน เป็น โรงเรียนวัดหัวคู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
สมุทรปราการ เขต 2 กลุ่มบางเสาชิง จำนวน 27 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย

1. แบบสัมภาษณ์

เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เพื่อการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้อำนวยการโรงเรียนที่มีการสอนระดับ
มัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 กลุ่มบางเสาชิง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา
ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการและแนวทางพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและกิจกรรมการเรียนรู้ โดยแบบสัมภาษณ์
แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปในการสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ความต้องการและแนวทางการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและกิจกรรมการเรียนรู้

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

2. แบบสอบถามความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

เป็นแบบสอบถามความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น สำหรับครูในโรงเรียนที่มีการสอนระดับ
มัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 กลุ่มบางเสาชิง โดยแบบสอบถามแบ่ง
ออกเป็น 3 ตอน มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปและสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สถานภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

ซึ่งมีการหาคุณภาพด้านความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน พิจารณาความสอดคล้องระหว่างเนื้อหากับจุดประสงค์แล้วหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ซึ่งมีค่าอยู่ระหว่าง 0.80 ถึง 1.00

3. หลักสูตรท้องถิ่น รัก(ษ์)บางเสาะง

หลักสูตรท้องถิ่น วิชารัก(ษ์)บางเสาะง เป็นรายวิชาเพิ่มเติมกลุ่มสาระสังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 0.5 หน่วยกิต ความสำคัญ วิสัยทัศน์ หลักการ จุดมุ่งหมาย สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ โครงสร้างของหลักสูตรท้องถิ่น วิธีการจัดการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งผู้วิจัยได้จัดทำคำอธิบายรายวิชา และแผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 5 หน่วยการเรียนรู้ รวมทั้งสิ้น 20 ชั่วโมง ซึ่งมีการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของหลักสูตร โดยผู้เชี่ยวชาญ ด้านหลักสูตรและการสอน ด้านสังคมศึกษา และด้านการวัดและประเมินผลจำนวน 5 ท่าน

4. แบบทดสอบวัดความรู้เรื่อง ท้องถิ่นบางเสาะง

เป็นแบบทดสอบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 100ข้อ แบ่งตามหน่วยการเรียนรู้ละ 20 ข้อ จำนวน 5 หน่วยการเรียนรู้ ซึ่งมีการหาคุณภาพดังนี้

ด้านความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน พิจารณาความสอดคล้องระหว่างเนื้อหากับจุดประสงค์แล้วหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ซึ่งมีค่าอยู่ระหว่าง 0.80 ถึง 1.00

ด้านความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ ได้นำข้อสอบไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก(r) และคัดเลือกข้อสอบที่มีค่าความยากอยู่ระหว่าง .20 ถึง .80 และค่าอำนาจจำแนก .20 ขึ้นไป ซึ่งแบบทดสอบฉบับนี้มีค่าความยากอยู่ระหว่าง .20 ถึง .63 มีค่าความยากเฉลี่ยทั้งฉบับ เท่ากับ.38 และค่าอำนาจจำแนกรายข้อ อยู่ระหว่าง .20 ถึง .79 โดยมีค่าอำนาจจำแนกเฉลี่ยทั้งฉบับ.32

ด้านความเชื่อมั่น หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยสูตร คูเดอร์ริ ชาร์ดสัน (KR-20) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ.951

5. แบบวัดเจตคติรัก(ษ์)ท้องถิ่นบางเสาะง

เป็นแบบวัดเจตคติแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 30 ข้อ ซึ่งมีการหาคุณภาพดังนี้

ด้านความเที่ยงตรง (Construct Validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านประเมินความสอดคล้องของ (IOC) ซึ่งมีค่าอยู่ระหว่าง 0.80 ถึง 1.00

ด้านค่าอำนาจจำแนก ใช้เทคนิค 25% หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (t-test) คัดเลือกข้อที่มีค่า (t-test) มากกว่า 1.75 ขึ้นไป ได้ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 11.16 ถึง 31.00

ด้านความเชื่อมั่น หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยสูตร สัมประสิทธิ์แอลฟา (coefficient) ได้ค่าเท่ากับ .97

6. แบบประเมินความเหมาะสมการใช้หลักสูตร

มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ มีการหาค่าความเที่ยงตรง (Content Validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านประเมินความสอดคล้องของ (IOC) ซึ่งมีค่าอยู่ระหว่าง 0.80 ถึง 1.00

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการดำเนินการทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดหัวคู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2564 เป็นระยะเวลา 20 ชั่วโมง โดยไม่รวมเวลาทดสอบก่อนเรียน การทดสอบหลังเรียน และการสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนภายหลังการใช้หลักสูตรท้องถิ่น โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ดำเนินการขอหนังสือราชการเพื่อขออนุญาตดำเนินการทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่นกับผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนวัดหัวคู้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2
2. ดำเนินการทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) กับกลุ่มตัวอย่างด้วยแบบทดสอบวัดความรู้ และแบบวัดเจตคติที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและบันทึกผลการทดสอบไว้เป็นคะแนนสอบก่อนเรียน
3. ดำเนินการวิจัย การใช้หลักสูตรกับกลุ่มตัวอย่าง
4. ดำเนินการทดสอบหลังเรียน (Post-test) กับกลุ่มตัวอย่างด้วยแบบทดสอบวัดความรู้และแบบวัดเจตคติที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและบันทึกผลการทดสอบไว้เป็นคะแนนสอบหลังเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

- 1) การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก
ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้อำนวยการและครูในอำเภอบางเสาธงโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และจัดหมวดหมู่จำแนกตามเนื้อหาเพื่อหาความถี่
- 2) การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามและแบบประเมิน จำแนกตามรูปแบบคำถามดังนี้
  - 1.1) ข้อคำถามแบบเลือกรายการ (Checklist) วิเคราะห์โดยการหาค่าความถี่และร้อยละ
  - 1.2) ข้อคำถามมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับวิเคราะห์โดยการหาค่าคะแนนของคำตอบแต่ละข้อตามเกณฑ์แล้วจากนั้นจึงหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.) โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความค่าเฉลี่ย ดังนี้ (Best, 1981 pp.188-189)

เกณฑ์การแปลความค่าเฉลี่ย

4.50 - 5.00 หมายถึง	มีความเห็นด้วยในระดับมากที่สุด
3.50 - 4.49 หมายถึง	มีความเห็นด้วยในระดับมาก
2.50 - 3.49 หมายถึง	มีความเห็นด้วยในระดับปานกลาง
1.50 - 2.49 หมายถึง	มีความเห็นด้วยในระดับน้อย
1.00 - 1.49 หมายถึง	มีความเห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด

1.3) คำถามปลายเปิด วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และจัดหมวดหมู่ตามเนื้อหาเพื่อหาค่าความถี่

3. การวิเคราะห์ข้อมูล ผลการทดลองใช้หลักสูตร ใช้การวิเคราะห์การทดสอบ t - test แบบ Dependent

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

1.1 ผลการศึกษาความต้องการและแนวทางพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

เป็นการวิเคราะห์ความต้องการและแนวทางพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น จากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียนในอำเภอบางเสาธง ได้จากการเลือกแบบเจาะจง จากโรงเรียนที่มีการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 กลุ่มบางเสาธง จำนวนทั้งสิ้น 7 โรงเรียน วิเคราะห์ผลการสัมภาษณ์เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ซึ่งจากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียนสามารถสรุปได้ว่า ผู้อำนวยการมีความต้องการให้มีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยเห็นว่าหลักสูตรท้องถิ่นมีความสำคัญและความจำเป็นต่อการจัดการศึกษา โดยปัจจุบันโรงเรียนมีการบูรณาการหลักสูตรท้องถิ่นลงไปในการเรียนการสอนของสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ซึ่งโรงเรียนในอำเภอบางเสาธงควรร่วมกันพัฒนาหลักสูตรให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อความเป็นเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของหลักสูตรท้องถิ่นบางเสาธง โดยแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรจะต้องเน้นย้ำการนำและรักษาความเป็นเอกลักษณ์โดดเด่นของท้องถิ่นบางเสาธง เพื่อสร้างอัตลักษณ์ให้กับนักเรียน ด้วยการเรียนรู้เนื้อหาสาระเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญา และประเพณีในพื้นที่ ผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริง โดยการพัฒนาหลักสูตรจะต้องใช้การมีส่วนร่วมจากทุกภาคเพื่อสร้างจิตสำนึกด้วยการทำให้นักเรียนเห็นถึงความสำคัญของท้องถิ่น ร่วมแก้ไขปัญหา ร่วมพัฒนาท้องถิ่น และอนุรักษ์ท้องถิ่นของตนเอง

1.2 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการสร้างเจตคติต่อท้องถิ่นบางเสาธง ผ่านหลักสูตรท้องถิ่น

ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการสร้างเจตคติต่อท้องถิ่นบางเสาธง ผ่านหลักสูตรท้องถิ่น ได้จากการวิเคราะห์แบบสอบถามสำหรับครูในโรงเรียนที่มีการสอนระดับมัธยมศึกษา สังกัด สพ. 2 สมุทรปราการ กลุ่มบางเสาธง ครูภูมิปัญญา ราษฎ์ชาวบ้าน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

1.2.1 ข้อมูลทั่วไปและสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังครูในโรงเรียนที่มีการสอนระดับมัธยมศึกษา สังกัด สพ. 2 สมุทรปราการ กลุ่มบางเสาธง ครูภูมิปัญญา ราษฎ์ชาวบ้าน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง มีผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 21 คน มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าความถี่และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามข้อมูลทั่วไปและสถานภาพ (N= 21)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	5	23.80
1.2 หญิง	16	76.20
2. อายุ		
2.1 น้อยกว่า 30 ปี	8	38.10
2.2 30-39 ปี	7	33.30

2.3 40-49 ปี	2	9.50
2.4 50-59 ปี	4	19.10
3. วุฒิการศึกษา		
3.1 ปริญญาตรี	12	57.10
3.2 ปริญญาโท	8	38.10
3.3 อื่น ๆ	1	4.80
4. ตำแหน่ง		
4.1 หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้	8	38.10
4.2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้	9	42.90
4.3 ครูภูมิปัญญา	2	9.50
4.4 ประชาชนชาวบ้าน	2	9.50
5. ประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่		
5.1 น้อยกว่า 5 ปี	11	52.40
5.2 5-9 ปี	5	23.80
5.3 10-15 ปี	2	9.50
5.4 16-19 ปี	-	-
5.5 20 ปีขึ้นไป	2	9.50
5.6 เกษียณอายุ	1	4.80

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 76.20 มีอายุน้อยกว่า 30 ปี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 38.10 ส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 57.10 เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 42.80 และมีประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 52.40

ตารางที่ 2 ค่าความถี่ของความคิดเห็นของครู ครูภูมิปัญญา ประชาชนชาวบ้าน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เกี่ยวกับประสบการณ์การจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่น

ทวนทางวัฒนธรรมในท้องถิ่นที่ควรสอนนักเรียน	จำนวน
เป็นผู้รับผิดชอบจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น	9
เป็นผู้สอนหลักสูตรท้องถิ่นในสถานศึกษา	5
ไม่เคยมีประสบการณ์	5
จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ของในท้องถิ่นมาบูรณาการ	3

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประสบการณ์การจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่นว่า มีประสบการณ์เป็นผู้รับผิดชอบจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น รองลงมาเป็นผู้ที่มีประสบการณ์สอนหลักสูตรท้องถิ่นในสถานศึกษา และไม่เคยมีประสบการณ์

1.2.2 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการสร้างจิตสำนึกรักท้องถิ่นบางเสาะงเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชน ผ่านหลักสูตรท้องถิ่น

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์แบบสอบถามสำหรับครูในโรงเรียนที่มีการสอนระดับมัธยมศึกษา สังกัด สพป. 2 สมุทรปราการ กลุ่มบางเสาะง ครูภูมิปัญญา ปรชาญชาวบ้าน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการสร้างจิตสำนึกรักท้องถิ่นบางเสาะงเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชน ผ่านหลักสูตรท้องถิ่นและกิจกรรมการเรียนรู้ผลิตสื่อสร้างสรรค์สามารถสรุปได้ว่า ปัจจุบันการจัดการศึกษามีการกำหนดจุดมุ่งหมายให้นักเรียนเป็นส่วนหนึ่งในการอนุรักษ์ และสามารถสร้างอาชีพและรายได้จากทุนทางวัฒนธรรมท้องถิ่นบางเสาะง โดยมีความประสงค์ให้นักเรียนเกิดจิตสำนึกรัก ภาคภูมิใจ และเป็นส่วนหนึ่งในการอนุรักษ์วัฒนธรรม ภูมิปัญญา และสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีความต้องการจำเป็นด้านจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติในอำเภอบางเสาะง มีการกำหนดและมีความประสงค์ให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับความสำคัญของสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติในบางเสาะง และมีความต้องการจำเป็นให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์และกระบวนการผลิตสื่อสร้างสรรค์จากทุนทางวัฒนธรรมท้องถิ่นบางเสาะงมากที่สุด ปัจจุบันมีกระบวนการจัดการเรียนการสอนเชื่อมโยงผู้เรียนกับท้องถิ่นของตน มีความประสงค์ให้ผู้เรียนเรียนรู้ร่วมกันเพื่อระดมความคิดในการกำหนดแนวคิดในการสร้างสรรค์สื่อจากทุนทางวัฒนธรรม โดยมีความต้องการจำเป็นให้ผู้เรียนพัฒนาหรือสร้างสรรค์สื่อจากข้อมูลที่ได้จากการศึกษา ปัจจุบันมีการใช้สื่อใบงานประกอบการเรียนรู้ มีความประสงค์ที่จะจัดการเรียนรู้ในสถานที่จริง โดยมีความต้องการจำเป็นในการใช้สื่อภูมิปัญญามากที่สุด ปัจจุบันมีการใช้เครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยมีความประสงค์และความต้องการจำเป็นในการวัดและประเมินความรู้ ความเข้าใจ วัฒนธรรม ภูมิปัญญา และสิ่งแวดล้อมในอำเภอบางเสาะงมากที่สุด

1.2.3 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของครู ครูภูมิปัญญา ปรชาญชาวบ้าน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ต่อการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นบางเสาะง

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของครู ครูภูมิปัญญา ปรชาญชาวบ้าน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ต่อการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นบางเสาะงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นได้จากคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับประโยชน์และความจำเป็น ปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นบางเสาะง และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม สามารถสรุปได้ว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่แสดงความคิดเห็นว่า การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นบางเสาะงทำให้นักเรียนได้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ความเป็นมาของท้องถิ่น สภาพความเป็นอยู่ และสิ่งที่มีในท้องถิ่นของตนเอง โดยปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นบางเสาะงคือ การขาดวิทยากรที่มีความชำนาญและประสบการณ์ โดยผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีอายุมากหรือเสียชีวิตไปแล้ว และการขาดความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแนวทางการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นบางเสาะงคือ การสร้างความร่วมมือกับชุมชน โรงเรียน และทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การจัดทำหลักสูตรประสบความสำเร็จ โดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจะต้องร่วมกันพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นบางเสาะงให้เป็นรูปธรรม

จากการวิเคราะห์แบบสอบถาม เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการสร้างจิตสำนึกรักท้องถิ่นบางเสาะงเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชน ผ่านหลักสูตรท้องถิ่นสามารถสรุปได้ว่า การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นมีประโยชน์ทำให้นักเรียนได้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ความเป็นมาของ

ท้องถิ่น สภาพความเป็นอยู่ และสิ่งที่มีในท้องถิ่นของตนเอง โดยมีควรกำหนดจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักเรียนเกิดจิตสำนึก รัก ภาคภูมิใจ และเป็นส่วนหนึ่งในการอนุรักษ์วัฒนธรรม ภูมิปัญญาและสิ่งแวดล้อม และเพื่อให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติในอำเภอบางเสาธง ให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับความสำคัญของ สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติในบางเสาธง ด้วยการจัดการเรียนรู้ในสถานที่จริงและการใช้สื่อภูมิปัญญา โดยวัดและ ประเมินความรู้ ความเข้าใจ วัฒนธรรม ภูมิปัญญา และสิ่งแวดล้อมในอำเภอบางเสาธง ซึ่งปัญหาและอุปสรรคในการ พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นคือ การขาดวิทยากรที่มีความชำนาญ และการขาดความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง การ พัฒนาหลักสูตรจึงต้องสร้างความร่วมมือกับชุมชน โรงเรียน และทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การจัดทำหลักสูตร ประสบความสำเร็จ

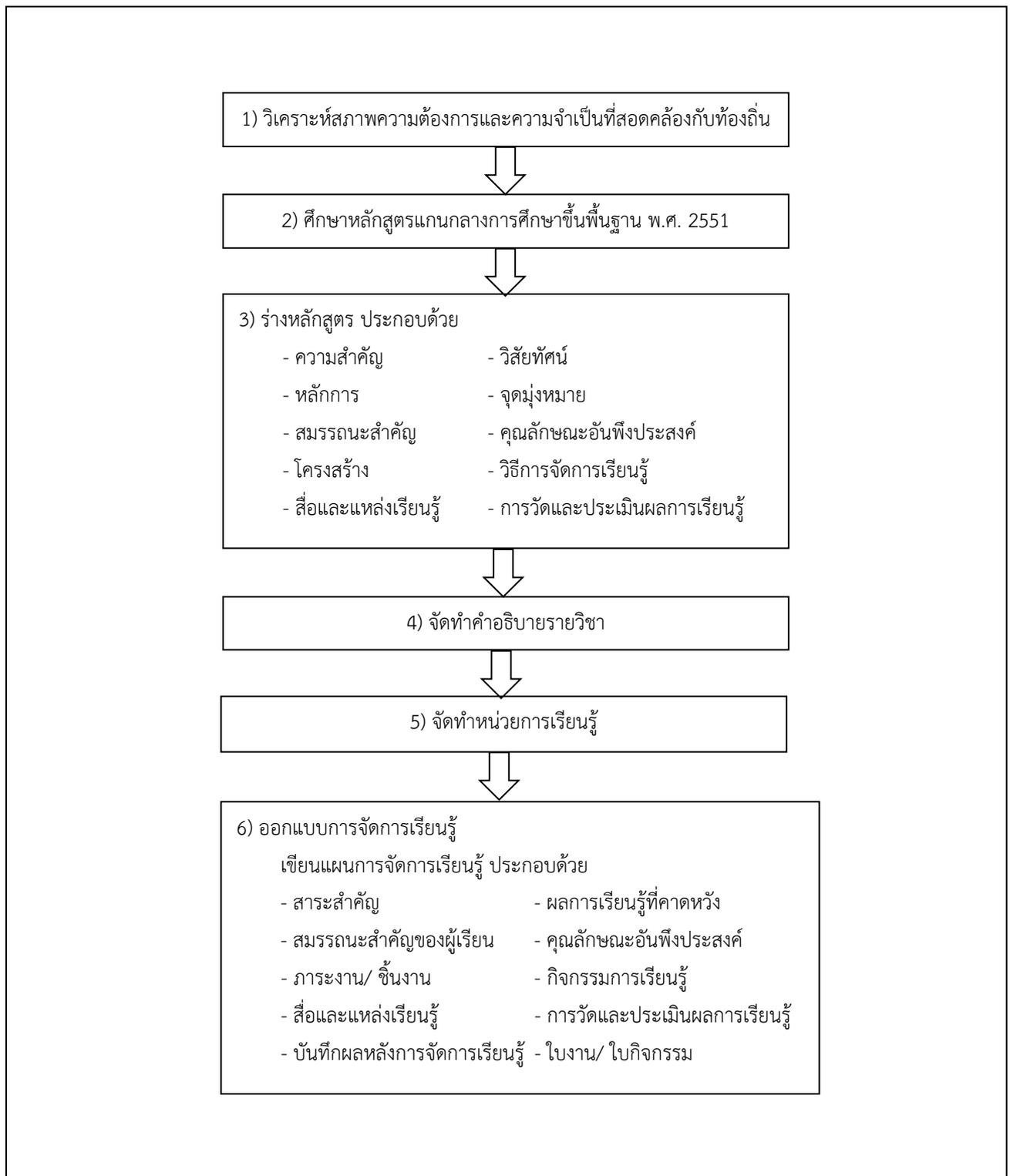
ตอนที่ 2 การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

การวิจัยขั้นตอนนี้เป็นการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยนำข้อมูลพื้นฐานจากการขั้นที่ 1 มาวิเคราะห์และ สังเคราะห์เป็นร่างหลักสูตร

2.1 การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยระยะที่ 1 เพื่อพัฒนาร่างหลักสูตรท้องถิ่น

ผู้วิจัยได้นำเอาผลการวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยระยะที่ 1 มาเพื่อพัฒนาร่างหลักสูตรท้องถิ่น รายวิชารัก(ษ์) บางเสาธง ซึ่งเป็นรายวิชาเพิ่มเติม ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 ประกอบด้วย ความสำคัญ วิสัยทัศน์ หลักการ จุดมุ่งหมาย สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ โครงสร้าง วิธีการจัดการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งผู้วิจัยได้จัดทำคำอธิบายรายวิชา และแผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 5 หน่วยการเรียนรู้ ดังนี้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ภูมิหลังครั้งเก่าบางเสาธง	จำนวน 4 ชั่วโมง
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 รักษ์ธำรงธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	จำนวน 4 ชั่วโมง
หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 สภาพความพร้อมด้านสังคมและเศรษฐกิจ	จำนวน 3 ชั่วโมง
หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 วิถีชีวิต วัฒนธรรม ภูมิปัญญา	จำนวน 5 ชั่วโมง
หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 การพึ่งพาอาศัยในท้องถิ่น	จำนวน 4 ชั่วโมง
รวม ทั้งสิ้น 20 ชั่วโมง ดังแสดงในแผนภาพที่ 2	

ภาพที่ 2 แสดงขั้นตอนการร่างหลักสูตรท้องถิ่น (รักษ์)บางเสาธง

2.2 การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของหลักสูตรจากผู้ทรงคุณวุฒิ และนำผลการประเมินไปปรับปรุงแก้ไขร่างหลักสูตร

ผู้วิจัยได้นำร่างหลักสูตรท้องถิ่น รัก(ษ์) บางเสาชง ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ ด้านวิชาสังคมศึกษา และด้านการวัดและประเมินผล รวมจำนวน 5 ท่าน

พิจารณาความเป็นไปได้ของหลักสูตร และประเมินความเหมาะสมของหลักสูตร ซึ่งผลการประเมินเป็นไปตามตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมของโครงสร้างหลักสูตร

รายการประเมิน		$\bar{x}$	SD	ระดับความเหมาะสม
1. หลักการ แนวคิดและวิสัยทัศน์ของหลักสูตร				
1.1	ความสำคัญที่ต้องพัฒนาหลักสูตร	4.80	0.45	มากที่สุด
1.2	ความสมเหตุสมผลของหลักการของหลักสูตร	4.60	0.55	มากที่สุด
1.3	วิสัยทัศน์ของหลักสูตร	4.80	0.45	มากที่สุด
รวม		4.73	0.46	มากที่สุด
2. เป้าหมายของหลักสูตร				
2.1	ความชัดเจนของเป้าหมาย	4.00	2.24	มาก
2.2	ความเป็นไปได้	4.00	2.24	มาก
2.3	ความเหมาะสมกับผู้เรียน	3.60	2.07	มาก
รวม		3.87	2.03	มาก
3. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร				
3.1	มีความชัดเจนเข้าใจง่าย	4.80	0.45	มากที่สุด
3.2	มีความเป็นไปได้สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง	4.60	0.55	มากที่สุด
3.3	ความเหมาะสมกับผู้เรียน	4.60	0.55	มากที่สุด
รวม		4.67	0.49	มากที่สุด
4. โครงสร้าง / เนื้อหา หน่วยการเรียนรู้ และอัตราเวลาเรียน				
4.1	ตอบสนองจุดประสงค์ของหลักสูตร	5.00	0.00	มากที่สุด
4.2	ประเด็นเนื้อหาที่นำมาจัดการเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด
4.3	การกำหนดหัวข้อของหน่วยการเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด
4.4	ความเหมาะสมของหน่วยการเรียนรู้	4.80	0.45	มากที่สุด
4.5	อัตราเวลาเรียนเหมาะสมกับเนื้อหา	4.40	0.55	มาก
4.6	อัตราเวลาเรียนเหมาะสมกับกิจกรรม	4.40	0.55	มาก
รวม		4.77	0.43	มากที่สุด
5. กิจกรรมการเรียนรู้				
	สามารถทำให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร	4.80	0.45	มากที่สุด

รายการประเมิน		$\bar{x}$	SD	ระดับความเหมาะสม
	สอดคล้องกับเนื้อหา	4.60	0.55	มากที่สุด
	สามารถนำไปใช้สอนได้จริง	4.80	0.45	มากที่สุด
	เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	4.60	0.55	มากที่สุด
	มีความหลากหลายน่าสนใจ	4.80	0.45	มากที่สุด
รวม		4.72	0.46	มากที่สุด
6. สื่อการเรียนและแหล่งเรียนรู้				
	เหมาะสมกับเนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด
	สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	4.80	0.45	มากที่สุด
	ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจกระบวนการเรียนรู้	4.80	0.45	มากที่สุด
รวม		4.87	0.35	มากที่สุด
7. วิธีการวัดและประเมินผล				
	สอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตร	5.00	0.00	มากที่สุด
	สอดคล้องกับเนื้อหา	5.00	0.00	มากที่สุด
	สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	4.80	0.45	มากที่สุด
รวม		4.93	0.26	มากที่สุด
รวม		4.67	1.31	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบของโครงสร้างหลักสูตร ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่า $\bar{x} = 4.67$ และ $SD = 1.31$ และเมื่อพิจารณารายองค์ประกอบพบว่ามีค่าความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด เกือบทุกองค์ประกอบยกเว้นด้านเป้าหมายของหลักสูตร ที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

ในการประเมินความสอดคล้องของโครงสร้างหลักสูตร พบว่า ความสอดคล้องของโครงสร้างหลักสูตรมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80 ถึง 1.00 และภาพรวมอยู่ที่ 0.99 แสดงว่าโครงสร้างของหลักสูตรมีความสอดคล้องกันในทุกประเด็นนอกจากนี้ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ข้อเสนอแนะ พอสรุปได้ว่า หลักสูตรนี้เป็นหลักสูตรที่มีหลักการแนวคิด วิสัยทัศน์เป้าหมายจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สนองความต้องการของท้องถิ่นและชุมชน และมีองค์ประกอบของหลักสูตรครบถ้วนแต่ควรกำหนดสาระการเรียนรู้ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ให้ชัดเจน ในบางหน่วยมีเนื้อหาและกิจกรรมมากเกินไปที่นักเรียน ม.1 จะทำเสร็จภายใน 1 ชม.และในแผนการจัดการเรียนรู้ควรระบุสื่อให้ตรงกัน เช่น ในชั้นสอนระบุว่าให้ทำใบงาน แต่การวัดและประเมินผล ระบุว่าประเมินจากใบกิจกรรม แต่เป็นหลักสูตรที่มีคุณค่าต่อนักเรียนที่เกิดและเติบโตในอำเภอบางเสาธง จึงควรส่งเสริมให้เป็นหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมที่นักเรียนระดับชั้นอื่นสามารถเลือกตามความสนใจ

ตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตร

ผู้วิจัยได้นำเอาหลักสูตรไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดหัวคู้ อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 1 ห้องเรียน 27 คน โดยทำการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 20

ซ้ำโหมง โดยใช้รูปแบบการทดลองแบบกลุ่มเดียว ทำการทดสอบก่อนและหลัง (one -Group pretest -posttest Design) และได้ผลการวิจัยดังนี้

3.1 ผลการเปรียบเทียบความรู้ที่ได้รับการสอนตามหลักสูตรท้องถิ่นรัก(ษ์) บางเสาธง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ตารางที่ 4 แสดงคะแนนวัดความรู้ของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยหลักสูตรท้องถิ่น

	n	คะแนนเต็ม	$\bar{x}$	$\bar{d}$	s_d	t	p
ก่อนเรียน	27	100	42.70	32.074	20.52	8.120**	.000
หลังเรียน	27	100	74.77				

** มีนัยสำคัญที่ระดับ.01

จากตารางที่ 4 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยหลักสูตรท้องถิ่นรัก(ษ์) บางเสาธง หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

3.2 ผลการเปรียบเทียบเจตคติต่อท้องถิ่นของนักเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยหลักสูตรท้องถิ่นรัก(ษ์) บางเสาธง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ตารางที่ 5 แสดงคะแนนวัดเจตคติต่อท้องถิ่น ของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยหลักสูตรท้องถิ่น

	n	คะแนนเต็ม	$\bar{x}$	$\bar{d}$	s_d	t	P
ก่อนเรียน	27	150	53.629	89.88	14.26	32.737**	.000
หลังเรียน	27	150	143.5185				

** มีนัยสำคัญที่ระดับ.01

จากตารางที่ 5 พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยหลักสูตรท้องถิ่นรัก(ษ์) บางเสาธง มีเจตคติต่อท้องถิ่นหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตอนที่ 4 การประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร

4.1 ผลการประเมินหลักสูตร

การดำเนินการในขั้นตอนนี้ เป็นการประเมินหลังจากนำหลักสูตรนี้ไปทดลองใช้ ผลการประเมินหลักสูตรพิจารณาประสิทธิภาพของหลักสูตร สรุปได้ว่า คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองใช้หลักสูตรสูงกว่าก่อนใช้หลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และคะแนนเฉลี่ยของเจตคติต่อท้องถิ่นอยู่ในระดับ มากที่สุด และเมื่อเปรียบเทียบเจตคติต่อท้องถิ่นก่อนและหลังเรียนด้วยหลักสูตรท้องถิ่นพบว่าหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 นอกจากนี้ได้มีการประเมินผลการใช้หลักสูตร โดยให้นักเรียนประเมินความพึงพอใจต่อการเรียนหลักสูตรท้องถิ่นรัก (ษ์) บางเสาธง ได้ผลดังนี้

ตารางที่ 6 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการหลักสูตร

ลำดับ	รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)	ระดับ
1	หลักสูตรนี้ทำให้นักเรียนมีความรู้เรื่องราวท้องถิ่นบาง เสาะง	3.78	0.80	มาก
2	หลักสูตรทำให้มีเจตคติที่ดีต่อท้องถิ่น	3.59	0.89	มาก
3	ครูผู้สอนมีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องที่สอน	4.00	0.78	มาก
4	ครูผู้สอนมีเทคนิควิธีสอนที่หลากหลาย	3.93	0.92	มาก
5	สื่อการเรียนรู้ทำให้เข้าใจท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น	3.70	0.78	มาก
6	เอกสารและสื่อที่ใช้เหมาะสมกับการเรียนในแต่ละหน่วย	3.78	0.85	มาก
7	ใช้วิธีการวัดผลที่หลากหลาย	3.67	0.55	มาก
8	การวัดผลก่อน-หลังการเรียนในแต่ละหน่วยการเรียนรู้	3.85	0.86	มาก
9	ระยะเวลาที่เรียนหลักสูตรนี้	3.81	0.88	มาก
10	ควรจัดให้มีหลักสูตรนี้ไว้ในโรงเรียนต่อไป	3.53	1.05	มาก
	รวม	4.18	3.81	มาก

จากตารางที่ 6 แสดงให้เห็นว่านักเรียน มีความเห็นต่อการดำเนินการหลักสูตร โดยภาพรวมในระดับมาก ($\bar{x} = 4.18$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าครูผู้สอนมีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องที่สอนอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.00$) รองลงมา คือ ครูผู้สอนมีเทคนิควิธีสอนที่หลากหลายอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.93$) และอันดับสาม คือ การวัดผลก่อน-หลังการเรียนในแต่ละหน่วยการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.85$)

4.2 การปรับปรุงหลักสูตร

หลังจากรวบรวมข้อมูลจากการทดลองใช้หลักสูตรแล้ว ผู้วิจัยได้ปรับปรุงหลักสูตรให้สมบูรณ์ขึ้นในประเด็นเกี่ยวกับการปรับปรุงเนื้อหา การเรียบเรียงเนื้อหา โดยใช้ถ้อยคำที่ชัดเจนขึ้น ปรับกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสม นอกจากนี้ได้จัดทำคู่มือครู เพื่อเป็นแนวทางการนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้

การอภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้มีข้อค้นพบและประเด็นในการอภิปรายผลดังนี้

1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและกิจกรรมการเรียนรู้ผลิตสื่อสร้างสรรค์ เพื่อสร้างจิตสำนึกรักท้องถิ่นและทักษะการผลิตสื่อสร้างสรรค์

การศึกษาในขั้นตอนนี้ มีจุดประสงค์เพื่อรวบรวมข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการสร้างหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการความจำเป็นที่แท้จริง โดยได้ดำเนินการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ได้มีการประชุมระดมความคิดเห็นอย่างมีส่วนร่วมกับปราชญ์ท้องถิ่น ครู ผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรมนัก

ออกแบบที่ทำงานเกี่ยวกับชุมชน และผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อให้ได้แนวทางการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นด้านวัฒนธรรม อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ ทำให้ต้องค้นคว้าความรู้ที่ควรนำมาสร้างหลักสูตรเพื่อให้เด็กและเยาวชนได้ศึกษา ซึ่งเป็นไปตามรูปแบบของการพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์ (Tyler, 1949, p. 125) และ (Taba, 1962, p. 347) ที่กล่าวว่าในการพัฒนาหลักสูตร ต้องมีการวิเคราะห์สภาพปัญหา ความต้องการ ความจำเป็นต่าง ๆ ของสังคม รวมทั้งศึกษาพัฒนาการของผู้เรียน กระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนธรรมชาติของความรู้ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดจุดมุ่งหมาย

2. การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและกิจกรรมการเรียนรู้ผลิตสื่อสร้างสรรค์ โดยนำข้อมูลพื้นฐานจากการวิจัยระยะที่ 1 มาวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็นร่างหลักสูตร

การสร้างหลักสูตรครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำผลสรุปที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในขั้นตอนที่ 1 มากำหนดเป็นโครงร่างหลักสูตร โดยหลักสูตรท้องถิ่น ได้ดำเนินการจัดทำเป็นรายวิชาเพิ่มเติม โดยมีองค์ประกอบหลักสูตรที่สำคัญ ประกอบด้วย ความสำคัญ หลักการ จุดมุ่งหมาย สมรรถนะสำคัญ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ โครงสร้างสาระการเรียนรู้ กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และแผนการจัดการเรียนรู้ประจำแต่ละหน่วย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของการพัฒนาหลักสูตรในขั้นตอนการร่างรูปแบบหลักสูตรของนักการศึกษาหลายท่าน อาทิ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2537) อ่าง บัวศรี (2542) และบุญชม ศรีสะอาด (2546) ที่กล่าวถึงองค์ประกอบที่สำคัญของหลักสูตรต้องประกอบด้วย หลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหา การเรียนการสอน และการวัดผลและประเมินผล

ในการตรวจสอบโครงร่างหลักสูตร ผู้วิจัยได้นำโครงร่างหลักสูตรไปให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้อง ผลการประเมินความเหมาะสมของโครงร่างหลักสูตรในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67 ซึ่งเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนผลการประเมินความสอดคล้องของโครงร่างหลักสูตรพบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้องมีค่า 0.99 แสดงว่าโครงร่างหลักสูตรมีความสอดคล้องกันทุกประเด็น ซึ่งทั้งนี้ผู้วิจัยได้นำเอาแนวคิดการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของทาบ (Taba, 1962, p. 347) โดยเริ่มตั้งแต่การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน การวิเคราะห์สภาพปัญหาและความจำเป็นหลาย ๆ ด้านมาประกอบในการพิจารณาสร้างเป็นโครงร่างหลักสูตรที่มีความเหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงมากที่สุด นอกจากนี้ก็ได้ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรฉบับร่างก่อนนำไปใช้ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2537, น. 253) ที่กล่าวว่าควรมีการตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรโดยผู้ทรงคุณวุฒิก่อนนำหลักสูตรไปใช้

3. การทดลองใช้หลักสูตร

เพื่อให้แน่ใจว่าหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพและสามารถนำไปใช้ได้จริง ผู้วิจัยได้นำหลักสูตรท้องถิ่นไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดหัวคู้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต 2 จำนวน 27 คน โดยใช้ระยะเวลา 20 ชั่วโมง ผลจากการนำหลักสูตรไปใช้พบว่า นักเรียนมีความรู้เรื่องท้องถิ่นบางเสาธงหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 และ นักเรียนมีเจตคติต่อท้องถิ่นบางเสาธงหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนด้วยหลักสูตรท้องถิ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 เช่นเดียวกัน นอกจากนี้ยังได้ประเมินความเหมาะสมของการดำเนินการใช้หลักสูตร พบว่ามีค่าเฉลี่ยในภาพรวมเท่ากับ 4.18 อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สอดคล้องกับงานวิจัยของบรรจบ ศิริวัฒน์ (2554) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา

และวัฒนธรรม เรื่อง ประเพณีท้องถิ่นจังหวัดสุรินทร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์เขต 3 จังหวัดสุรินทร์พบว่า หลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง ประเพณีท้องถิ่นจังหวัดสุรินทร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์เขต 3 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.03/90.32 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง ประเพณีท้องถิ่น จังหวัดสุรินทร์อยู่ในระดับมาก และ สอดคล้องกับงานวิจัยของลลิตา ธรรมบุตร, ปริญญา ทองสอน และอาพันธ์ชนิต เจนจิต (2556, น. 56-57) ที่ได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง การอนุรักษ์ศิลปะและวัฒนธรรมท้องถิ่นจังหวัดสมุทรปราการ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีวัตถุประสงค์ เพื่อ

1) พัฒนาหลักสูตรบูรณาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง การอนุรักษ์ศิลปะและวัฒนธรรมท้องถิ่นจังหวัดสมุทรปราการ) โดยมีการดำเนินการ 4 ขั้นตอน คือ 1) กระบวนการพัฒนาหลักสูตร 2) การหาคุณภาพหลักสูตร 3) การทดลองใช้หลักสูตร และ 4) การประเมินผลและการปรับปรุงหลักสูตร และผลการทดลองใช้หลักสูตรพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนด้วยหลักสูตรบูรณาการกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับ เดชกุล มัทวานุกุล (2561, น. 17-18) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเรื่อง สุสานข้างวัดป่าอาเจียง จังหวัดสุรินทร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพของหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง สุสานข้างวัดป่าอาเจียง จังหวัดสุรินทร์ พิจารณาได้จากหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง สุสานข้างวัดป่าอาเจียง จังหวัดสุรินทร์ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.02/83.64 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภายหลังจากเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง สุสานข้างวัดป่าอาเจียง จังหวัดสุรินทร์ สูงกว่าก่อนเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 05 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่นอยู่ในมาก โดยมีกระบวนการพัฒนาหลักสูตร 4 ขั้นตอนเช่นเดียวกัน

4. การประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร

หลังจากนำหลักสูตรนี้ไปทดลองใช้ ได้มีการประเมินผลการใช้หลักสูตร โดยให้นักเรียนประเมินความพึงพอใจต่อการเรียนหลักสูตรท้องถิ่นรัก(ษ์) บางเสาชง โดยมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด และจัดทำหลักสูตรฉบับสมบูรณ์ ตลอดจนคู่มือครูในการใช้หลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลลิตา ธรรมบุตร, ปริญญา ทองสอน และอาพันธ์ชนิต เจนจิต (2556 น. 57) ที่มีการประเมินผลและการปรับปรุงหลักสูตร ตลอดจนทำคู่มือครูในการใช้หลักสูตร

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นรัก (ษ์) บางเสาชง ให้ครอบคลุมในทุกชั้นในระดับมัธยมศึกษาปีที่1-3
2. ควรนำเอาเนื้อหาของท้องถิ่นบางเสาชงไปบูรณาการเข้ากับ 8 กลุ่มสาระในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในลักษณะบูรณาการ
3. ควรมีการนำเนื้อหาท้องถิ่นไปจัดทำเป็นกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในลักษณะชุมนุมหรือชมรม

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร: ครูสภา. เดชกุล มัทวานุกุล. (2561). การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเรื่อง สุสานข้างวัดป่าอาเจียง จังหวัดสุรินทร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2. *วารสารบัณฑิตวิทยาลัยรำไพพรรณี*, 1(2), 17-30.
- চার্জ বব্ৰী. (2542). *ทฤษฎีหลักสูตร: การออกแบบและการพัฒนา*. กรุงเทพมหานคร: พัฒนาศึกษา.
- บรรจบ ศิริวัฒน์. (2554). *การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง ประเพณีท้องถิ่นจังหวัดสุรินทร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, สุรินทร์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2546). *การพัฒนาหลักสูตร*. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- ลลิตา ธรรมบุตร, ปริญญา ทองสอน และอาพันธ์ชนิด เจนจิต. (2556). การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ กลุ่มสาระ การเรียนรู้ศิลปะ เรื่องการอนุรักษ์ศิลปะและวัฒนธรรมท้องถิ่น จังหวัดสมุทรปราการ สำหรับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 4. *วารสารการบริหารการศึกษา*, 7(2), 56-69.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2537). *กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ*. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545*. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟิก.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- เสรี พงศ์พิศ. (2533). *ภูมิปัญญาชาวบ้าน*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.
- Best, J. W. (1981). *Research in Education*. 4th ed. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice – Hall, Inc.
- Taba, H. (1962). *Curriculum development: Theory and practice*. New York: Brace and World.
- Tyler, R. W. (1949). *Basic principles of curriculum and instruction*. Chicago: The University of Chicago.